

СЕКЦІЯ 6 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 337.3:657.1

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-5-23>**Антоненко Н.В.**

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національного транспортного університету*

Бабич Л.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національного транспортного університету*

Antonenko Nadiia

*Candidate of Sciences (Economics),
Associate Professor of the Department
of Accounting and Auditing
National Transport University*

Babych Lyudmila

*Candidate of Sciences (Economics),
Associate Professor of the Department
of Accounting and Auditing
National Transport University*

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

IMPROVEMENT OF METHODS AND MEANS OF TRAINING OF MODERN SPECIALISTS IN ACCOUNTING AND TAXATION

АНОТАЦІЯ

Мета статті полягає в обґрунтуванні запровадження в процес викладання облікових дисциплін у вищих навчальних закладах дієвих методів і засобів підготовки сучасних фахівців з обліку і оподаткування. У роботі проаналізовано процес підготовки сучасних фахівців-обліковців, які здатні вирішувати складні завдання та розв'язувати прикладні задачі у сфері обліку, аналізу, аудиту, контролю та оподаткування. Доведено, що для формування освіченої і грамотної особистості аналітика-обліковця необхідно в процесі навчання враховувати можливості сучасних інформаційних технологій, методів і засобів навчання. Проаналізовані різні форми, методи й засоби навчання у закладах освіти. Відзначено, що загалом спостерігається дефіцит методичних розробок, теоретичних та методологічних напрацювань, які стосуються організації сучасного викладання облікових дисциплін в умовах цифровізації економіки. У результаті проведених досліджень сформовано висновок про те, що методика викладання повинна базуватись на практичних заняттях і програмному забезпеченні обліково-аналітичних процесів, спонукаючи студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін. Процес навчання в університеті за обліковими спеціальностями повинен будуватись на практичному застосуванні всіх отриманих знань у сфері організації та ведення обліку з використанням автоматизованих облікових програм. Запропоновано впровадити в навчальний процес програмні продукти лінійки 1С і BAS.

Ключові слова: фахівець з обліку і оподаткування, методи навчання, прийоми навчання, форми навчання, облікові дисципліни.

ведениях действенных методов и средств подготовки современных специалистов по учету и налогообложению. В работе проанализирован процесс подготовки современных специалистов-учетчиков, которые способны выполнять сложные задания и решать прикладные задачи в области учета, анализа, аудита, контроля и налогообложения. Доказано, что для формирования образованной и грамотной личности аналитика-учетчика необходимо в процессе обучения учитывать возможности современных информационных технологий, методов и средств обучения. Проанализированы различные формы, методы и средства обучения в учебных заведениях. Отмечено, что в целом наблюдается дефицит методических разработок, теоретических и методологических наработок, касающихся организации современного преподавания учетных дисциплин в условиях цифровизации экономики. В результате проведенных исследований сформирован вывод о том, что методика преподавания должна базироваться на практических занятиях и программном обеспечении учетно-аналитических процессов, побуждая студентов к изучению профессионально ориентированных дисциплин. Процесс обучения в университете по учетным специальностям должен строиться на практическом применении всех полученных знаний в сфере организации и ведения учета с использованием автоматизированных учетных программ. Предложено внедрить в учебный процесс программные продукты линейки 1С и BAS.

Ключевые слова: специалист по учету и налогообложению, методы обучения, приемы обучения, формы обучения, учетные дисциплины.

АННОТАЦІЯ

Цель статьи заключается в обосновании внедрения в процесс преподавания учетных дисциплин в высших учебных за-

ANNOTATION

The purpose of the article is to substantiate the introduction of effective methods and means of training modern specialists

in accounting and taxation in the process of teaching accounting disciplines in higher educational institutions. The paper analyzes the process of training modern accountants who are able to solve complex problems and perform applied tasks in the field of accounting, analysis, audit, control and taxation. It is proved that for the formation of an educated and literate personality of the analyst-accountant it is necessary to take into account the possibilities of modern information technologies, methods and means of teaching in the learning process. Through the introduction of the latest technologies and teaching methods, higher education has the opportunity to prepare graduates with appropriate qualifications who can quickly adapt to changes in the information environment. The issues of improving the quality of domestic education, bringing it closer to the needs of society and the labor market are considered. It is noted that successful integration into the European educational space is impossible without the development of advanced methods, techniques and teaching aids in higher education. Also, on the level of mastery of modern teaching methods depends on the humanistic orientation of the teacher, his professional competence, pedagogical abilities, pedagogical techniques, which are elements of pedagogical skills and determine the effectiveness of the educational process as a whole. The article analyzes various forms, methods and means of education in educational institutions. It is noted that in general there is a shortage of methodological developments, theoretical and methodological developments related to the organization of modern teaching of accounting disciplines in terms of digitalization of the economy – the driving force of information and communication technologies in everyday life, enterprises and society. As a result of the research, it was concluded that teaching methods should be based on practical classes and software for accounting and analytical processes, encouraging students to study the discipline. The process of studying at the university in accounting specialties should be based on the practical application of all acquired knowledge in the field of organization and maintenance of accounting using automated accounting programs. As a result, it is proposed to introduce into the educational process software products of the line 1C and BAS.

Key words: specialist in accounting and taxation, teaching methods, teaching methods, forms of education, accounting disciplines.

Постановка проблеми. В умовах модернізації освіти та її інтеграції в європейський освітній простір для вищих навчальних закладів України актуальною залишається проблема формування інноваційного освітнього середовища. Сьогодні досить актуальним є процес підготовки сучасних фахівців-обліковців, які здатні вирішувати складні питання та розв'язувати прикладні задачі у сфері обліку, аналізу, аудиту, контролю та оподаткування. Для формування освіченої і грамотної особистості аналітика-обліковця необхідно в процесі навчання враховувати можливість сучасних інформаційних технологій, методів і засобів навчання. Через впровадження найсучасніших технологій і методів навчання вища школа має можливість готувати випускників відповідної кваліфікації, які можуть швидко адаптуватися до змін в інформаційному середовищі. Підвищення якості освіти та рівний доступ до неї, динамічна зміна освітніх програм та предметного змісту облікових дисциплін роблять актуальним питання вдосконалення методів і засобів навчання сучасних фахівців з обліку й оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема запровадження різних форм, методів і засобів навчання у закладах освіти розглядається у багатьох монографіях, підручниках та нау-

кових посібниках радянських учених-економістів, таких як М.І. Махмутов [1], М.А. Данилов [2], Б.П. Єсіпов [2], М.М. Левіна [3], Ю.К. Бабанський [4], І.Я. Лернер [5], М.М. Скаткін [6]. Останніми роками питанням удосконалення методів і засобів викладання облікових дисциплін у вищих навчальних закладах приділяли значну увагу такі вчені-науковці, як С.Л. Безручук [7], М.Т. Левочко [8], М.С. Пушкар [9], Д.А. Панков [10].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених питанням впровадження нових форм і методів підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, загалом спостерігається дефіцит методичних розробок, теоретичних та методологічних напрацювань, які стосуються організації сучасного викладання облікових дисциплін в умовах цифровізації економіки, що є рушійною силою просування інформаційно-комунікаційних технологій у повсякденне життя держави, підприємств та соціуму. В Національній економічній стратегії – 2030, затвердженій Кабінетом Міністрів України 3 березня 2021 р. [11], зазначено, що цифровізація економіки має чіткі цілі та конкретні кроки з імплементації цифрових трансформацій у різні сфери життя, тому підготовка сучасних фахівців з обліку й оподаткування неможлива без впровадження в навчальний процес методів набуття студентами практичних навичок та вмінь, що передбачають застосування сучасних інформаційних технологій. Тематика наукових досліджень щодо проблем розвитку професійної освіти переважно містить загально-теоретичні напрями розвитку освіти студентів зі спеціальностей «Облік і оподаткування», «Цифрові технології обліку» без усебічного вивчення й удосконалення практичних методів викладання облікових дисциплін. Саме тому проблема запровадження в навчальний процес із підготовки фахівців облікових спеціальностей практичних методів навчання, які базуються на застосуванні автоматизованих програм обліку, потребує подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в обґрунтуванні запровадження в процес викладання облікових дисциплін у вищих навчальних закладах дієвих методів і засобів підготовки сучасних фахівців з обліку і оподаткування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією із сучасних тенденцій розвитку змісту освіти є його стандартизація. Підвищення рівня якості вітчизняної освіти, наближення її до потреб суспільства та ринку праці, успішна інтеграція до європейського освітнього простору неможливі без розроблення прогресивних методів, прийомів та засобів навчання у вищій школі. Від рівня володіння сучасними методами навчання залежать гуманістична спрямованість діяльності викладача, його професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна

техніка, які є елементами педагогічної майстерності й визначають ефективність навчально-виховного процесу загалом.

Розглянемо сутність поняття «метод навчання», який у вищій школі слугує не тільки для передавання і сприймання знань, але й для розкриття методологічних основ розвитку науки.

«Метод навчання – це спосіб упорядкованої взаємопов'язаної діяльності викладачів та студентів, спрямованої на досягнення поставлених вищою школою цілей», – так трактує поняття методу навчання сайт для студентів «Студопедія» [12]. Частковим поняттям щодо загального терміна «метод» є категорія «прийом навчання». Результативність навчально-пізнавальної діяльності студентів значною мірою залежить від того, наскільки викладачі вищого навчального закладу вдало вибирають і застосовують методи та прийоми навчання.

У теорії освіти й навчання існують різні підходи до класифікації методів навчання. Класифікація методів навчання – це групування методів навчання за певними ознаками та встановлення між ними зв'язків. У 40–60-х рр. ХХ сторіччя всі методи навчання спрощено поділялись на словесні, наочні і практичні. М.О. Данилов і Б.П. Єсіпов у підручнику «Дидактика» [2] виділили методи навчання, що залежно від дидактичної мети й завдань поділяються на методи оволодіння новими знаннями, методи формування вмінь і навичок, а також методи перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок. І.Я. Лернер [5] спільно з М.М. Скаткіним [6] розробили класифікацію методів навчання за характером пізнавальної діяльності. Цими авторами було виділено низку методів навчання, пов'язаних з організаційними формами, засобами й прийомами навчання, серед яких слід назвати інформаційно-рецептивний, репродуктивний, евристичний, дослідницький методи, а також метод проблемного викладання. На наш погляд, особливої уваги в процесі підготовки фахівців з обліку й оподаткування у вищій школі вимагає метод проблемного викладання. Проблемне викладання (Problem-Based Learning) – це метод навчання, під час застосування якого реальні складні проблеми використовуються як освітній інструмент. Навчання, яке ґрунтується на розв'язанні практичних задач, стимулює застосування навичок критичного мислення та сприяє вирішенню проблем за обмежений час. Воно надає справжній досвід, що активізує процес вивчення предмета навчальної дисципліни й створює умови для систематизації знань.

Досить цікавою є бінарна класифікація методів навчання, запропонована М.І. Махмутовим [1]. Відповідно до неї, всі методи навчання поділяються на методи викладання й методи навчання. Автор класифікації відносить до методів викладання пояснювальний, інструктивно-практичний, інформаційно-повідомлюваний і пояснювально-спонукальний, а методами навчання М.І. Махмутов називає виконавський,

продуктивно-практичний, репродуктивний, частково-пошуковий і пошуковий [1]. Поєднання інструктивно-практичного методу викладання з виконавськими й продуктивно-практичними методами навчання, на наш погляд, є найбільш доцільним під час викладання дисциплін циклу професійної і практичної підготовки фахівців з обліку й оподаткування.

Автор концепції оптимізації навчання Ю.К. Бабанський [4] пропонує власну класифікацію методів навчання, яка усі методи навчання поділяє на такі групи, як методи стимулювання навчальної діяльності; методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю й самоконтролю у навчанні. Загалом теорія оптимізації навчання являє собою теорію науково обґрунтованого вибору та здійснення визначеного варіанта процесу навчання, який розглядається з точки зору успішності вирішення завдань і подальшого розвитку освіти й виховання студентів. До методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності Ю.К. Бабанський відносить лекцію, бесіду, пояснення, розповідь, інструктаж, роботу з підручником, самостійне спостереження, вправи, ілюстрування, демонстрування, лабораторні, практичні й дослідні роботи [4]. Незважаючи на те, що від дати опублікування перших наукових праць Ю.К. Бабанського минуло вже більше 40 років, сьогодні в процесі навчання студентів облікових спеціальностей залишаються актуальними такі ефективні методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності, як лекція, пояснення, лабораторні, практичні й дослідні роботи.

Не менш важливими в навчальному процесі є методи стимулювання навчальної діяльності, серед яких Ю.К. Бабанський виділяє навчальну дискусію, пізнавальні ігри, стимулювання у студента обов'язку і відповідальності у навчанні, створення ситуації інтересу й новизни у процесі викладання дисциплін, а також урахування життєвого досвіду студента [4]. Ці методи стимулювання навчальної діяльності не втратили своєї актуальності досі. Їх широке застосування в сучасній вищій школі сприяє здійсненню ефективної підготовки фахівців з обліку й оподаткування. До методів контролю і самоконтролю у навчанні Ю.К. Бабанський відносить такі методи, як письмовий контроль, усний, тестовий, графічний, програмований контроль, а також самоконтроль і самооцінку [4]. Всі ці методи є основними інструментами, що спрямовані на оперативне виявлення якості засвоєння студентами знань, навичок і вмінь на всіх етапах процесу навчання.

С.С. Петровський [13] рекомендує класифікувати методи навчання за характером сприймання інформації і джерелами її передавання. У межах цих процесів взаємодії між викладачами й студентами ним запропоновано виокремлення словесних, наочних і практичних методів [13]. До словесних методів навчання С.С. Пе-

тровський відносить пояснення, інструктаж, розповідь, бесіду, навчальну дискусію. Наочні ж методи навчання (демонстрування, самостійне спостереження, ілюстрування) він пов'язує з використанням зображень об'єктів і явищ.

Найбільший інтерес для підготовки фахівців з обліку й оподаткування у вищих навчальних закладах, на нашу думку, викликають практичні методи навчання, що передбачають різні види взаємодії студентів і викладачів задля підвищення самостійності студентів щодо отримання знань і вирішення завдань розвитку особистості в процесі навчання. Практичні методи реалізуються, зокрема, через такі прийоми навчання, як вправи, лабораторні і практичні роботи.

Вважаємо за доцільне більш детально розглянути практичні роботи як один із важливих прийомів навчання, що застосовується нині у вищій школі в процесі підготовки фахівців з обліку і оподаткування.

Саме практичні роботи покликані формувати вміння й навички, необхідні випускнику для роботи на підприємствах реального сектору економіки після отримання диплому. Виконання таких робіт найбільшою мірою допомагає студенту здобути практичні знання, а головне, дає змогу працевлаштуватись за спеціальністю без достатнього досвіду роботи.

Розглядаючи характеристику цієї форми навчального заняття, зазначаємо, що кожне практичне заняття використовується викладачем для роботи зі студентами щодо закріплення окремих теоретичних положень навчальної дисципліни. В результаті індивідуального виконання студентами відповідних завдань відбувається формування умінь і навичок практичного застосування знань, набутих студентами в контексті опанування теоретичного матеріалу.

Практичні заняття проводяться відповідно до розробленого викладачем тематичного плану з кожної дисципліни за темами, що визначаються відповідною робочою навчальною програмою. Для проведення практичного заняття викладач заздалегідь готує науково-методичний матеріал у вигляді тестів для виявлення рівня знань студентів, завдань на модульні контрольні роботи, практичних завдань різної складності для самостійної роботи, наочних матеріалів у формі презентацій, методичних вказівок до розв'язання ситуаційних задач і відповідних засобів оргтехніки. Всі складові частини комплексу методичного забезпечення за погодженням з лектором з відповідної дисципліни розробляє викладач, якому доручено проводити практичні заняття.

При цьому варто зазначити, що на практичних заняттях викладач має спочатку провести попередній контроль отриманих студентами знань, а потім здійснити постановку й обговорення умов тих задач, що заплановано розглянути, а також оцінити правильність запропонованих студентами розв'язань.

Таким чином, практичне заняття включає такі елементи, як визначення мети кожно-

го заняття і вихідних даних стосовно задач, що розв'язуються на цьому занятті; обговорення зі студентами алгоритму розв'язання поставлених задач; формулювання контрольних запитань до студентів для закріплення опрацьованого ними матеріалу; відповіді викладача на поставлені студентами запитання; уточнення викладачем завдань для самостійної роботи. Практичне заняття може проводитися у вигляді ділової гри, контрольної роботи, аналізу виробничих ситуацій, роботи з документами, дискусії або розрахункової роботи. При цьому велике значення для підготовки сучасних фахівців з обліку й оподаткування у вищих навчальних закладах під час вирішення завдань з бухгалтерії має практична робота, що організована з використанням спеціалізованих прикладних комп'ютерних програм.

Особливе значення під час навчання студентів обліково-аналітичних спеціальностей має використання у навчальному процесі кейс-методів (методів ситуаційних вправ), під час застосування яких студенти опановують окремі навички керівника, головного бухгалтера, касира, бухгалтера, ревізора, аудитора тощо. На наш погляд, важливо наближати вирішення навчальних ситуаційних облікових завдань до вимог роботодавців реального сектору економіки й готувати випускників облікових спеціальностей до впевненого використання ними сучасних програмних продуктів з автоматизації облікової роботи у практичній діяльності. Отже, використання ситуаційного підходу дасть змогу студентам, з одного боку, засвоїти методичні підходи до побудови облікового процесу на підприємстві та вивчити щодо цього функції окремих посадових осіб, а з іншого боку, оцінити ступінь своєї підготовки до практичної роботи в реальних умовах сучасного підприємства.

Задля зацікавлення студентів в отриманні практичних навичок щодо ведення облікових процесів, на нашу думку, доцільно більшу увагу в ході навчання приділяти фіксації господарських операцій у інтерактивному середовищі комп'ютерних мереж, адже використання комп'ютерних програм автоматизованого обліку у навчальному процесі дасть змогу розробити оптимальні засоби та інструменти для результативного навчання.

Проте сьогодні актуальним залишається питання ознайомлення студентів із прикладними програмними розробками, які стосуються автоматизації облікового процесу підприємства. З огляду на це для підготовки висококваліфікованих фахівців з обліку й оподаткування керівництву вищих навчальних закладів важливо заздалегідь профінансувати придбання ліцензійного програмного забезпечення для його своєчасного застосування у навчальному процесі щодо опанування студентами сучасних методів ведення обліково-аналітичної роботи на підприємствах. При цьому викладачі, що здійснюють навчання студентів за дисциплінами професійної і практичної підготовки, повинні мати сертифікати, які засвідчують

високий рівень знань викладача щодо функціоналу програмного забезпечення.

Не можна не зазначити, що розвивати систему збору інформації на реальному об'єкті і робити її більш придатною для ведення всіх видів обліку відповідними службами дає змогу, зокрема, застосування спеціальних програм. Найкраще з цими завданнями справляються програми лінійки 1С версії 8.3, а саме «1С: Бухгалтерія для України» (1С: БДУ), «1С: Управління торговим підприємством» (1С: УТП), «1С: Управління виробничим підприємством» (1С: УВП).

Останнім часом набув популярності програмний продукт BAS ERP (BAS – business automation software; ERP – enterprise resource planning), розроблений вітчизняними програмістами для створення сучасних інформаційних систем, що функціонують у багатопрфільних підприємствах з різними видами діяльності. Оскільки роботодавцю потрібні від фахівців-обліковців навички у розробленні та впровадженні обліково-аналітичного забезпечення господарської діяльності, то студенти, відповідно до освітньо-професійних програм підготовки за спеціальностями «Облік і оподаткування» та «Цифрові технології обліку», повинні за період навчання опанувати комплексом знань та оволодіти практичними навичками роботи з вищезазначеним програмним забезпеченням. Задля придбання базових конфігурацій програм BAS постачальник ліцензійного програмного забезпечення Громадська організація «Спілка автоматизаторів бізнесу» пропонує керівництву вищих навчальних закладів укласти меморандум про співробітництво й придбати програми лінійки BAS за ціною, що складає 10% від ринкової.

Висновки. Досвід викладання облікових дисциплін показує, що методика викладання дисциплін під час підготовки фахівців зі спеціальностей «Облік і оподаткування», «Цифрові технології обліку» повинна обов'язково базуватись на практичних заняттях і програмному забезпеченні обліково-аналітичних процесів, спонукаючи студентів до вивчення рекомендованого відповідними освітньо-професійними програмами комплексу дисципліни. Таким чином, процес навчання в університеті за обліковими спеціальностями має будуватись на практичному застосуванні всіх отриманих знань у сфері організації і ведення обліку з використанням автоматизованих облікових програм. Удосконалення методів і засобів навчання має здійснюватись одночасно з реалізацією конкретної мети навчання й впровадженням системи контролю за процесом навчання й виховання студентів. Основним завданням вищого навчального закладу під час підготовки фахівця-обліковця вищого ґатунку є формування у випускників знань та навичок, які відповідають сучасним і майбутнім вимогам роботодавців, а також виховання у студентів жаги до постійного оволодіння новими знаннями, самостійного пошуку та творчого підходу до розв'язання поставлених задач і прийняття важливих управлінських рішень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Махмутов М.И. Проблемное обучение: основные вопросы теории. Москва : Педагогика, 1975. 367 с.
2. Данилов М.А., Есипов Б.П. Дидактика. URL: http://elibr.gnpbu.ru/text/danilov_esipov_didaktika_1957/go,1;fs,1 (дата звернення: 03.10.2021).
3. Левина М.М. Технологии профессионального педагогического образования : учебное пособие. Москва : Изд. центр «Академия», 2001. 272 с.
4. Бабанский Ю.К. Оптимизация процесса обучения. Москва : Педагогика, 1977. 257 с.
5. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения. Москва : Педагогика, 1981. 186 с.
6. Скаткин М.Н. Методология и методика педагогических исследований (В помощь начинающему исследователю). Москва : Педагогика, 1986. 150 с.
7. Безручек С.Л. Напрями удосконалення методики викладання бухгалтерського обліку студентам економічних спеціальностей. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки.* 2013. № 1. С. 25–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_escop_2013_1_6 (дата звернення: 01.10.2021).
8. Левочко М.Т. Професійна підготовка майбутніх фахівців економічної галузі: теорія, методика, організація : монографія. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009. 495 с.
9. Пушкар М.С., Семанюк В.З. Актуальність розробки сучасної парадигми обліку. *Вісник Інституту бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації.* 2017. Вип. 1–2. С. 7–20.
10. Панков Д.А. та ін. Сучасні виклики та тенденції розвитку обліку, оподаткування, аудиту і звітності в Україні й світі : колективна монографія. Житомир : Рута, 2020. 346 с.
11. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 р. : Постанова Кабміну України від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення: 01.10.2021).
12. Методи і засоби навчання у вищій школі. URL: https://studopedia.com.ua/1_53009_metodi-i-zasobi-navchannya-u-vishchii-shkoli.html (дата звернення: 01.10.2021).
13. Петровський С.С. Проектна діяльність в історії педагогічної теорії та практики. *Педагогічний дискурс.* 2011. Вип. 9. С. 268–272. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2011_9_64 (дата звернення: 01.10.2021).

REFERENCES:

1. Makhmutov M.I. (1975) *Problemnoe obuchenie: osnovnye voprosy teorii* [Problem-based learning: the main issues of theory]. Moscow: Pedagogy. (in Russian)
2. Danilov M.A., Esipov B.P. (1957) *Didaktika* [Didactics]. Available at: http://elibr.gnpbu.ru/text/danilov_esipov_didaktika_1957/go,1;fs,1 (accessed 03 October 2021).
3. Levina M.M. (2001) *Tekhnologii professional'nogo pedagogicheskogo obrazovaniya: ucheb. posobie* [Technologies of professional pedagogical education: a textbook]. Moscow: Akademiya. (in Russian)
4. Babanskiy Yu.K. (1977) *Optimizatsiya protsessy obucheniya* [Optimization of the learning process]. Moscow: Pedagogy. (in Russian)
5. Lerner I.Ya. (1981) *Didakticheskie osnovy metodov obucheniya* [Didactic foundations of teaching methods]. Moscow: Pedagogy. (in Russian)

6. Skatkin M.N. (1986) Metodologiya i metodika pedagogicheskikh issledovaniy (V pomoshch' nachinayushchemu issledovatelyu) [Methodology and methodology of pedagogical research: (To help a novice researcher)]. Moscow: Pedagogy. (in Russian)
7. Bezruchuk S.L. (2013) Napriamy udoskonalennja metodyky vykladannja bukhghalterskogo obliku studentam ekonomichnykh specialnostej [Directions for improving the methods of teaching accounting to students of economic specialties]. *Visnyk Zhytomyrskogo derzhavnogo tekhnologichnogo universytetu. Serija: Ekonomichni nauky* [Bulletin of Zhytomyr State Technological University. Series: Economic Sciences], no. 1, pp. 25–28. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhd-tu_econ_2013_1_6 (accessed 01 October 2021).
8. Levochko M.T. (2009) *Profesijna pidghotovka majbutnikh fakhivciv ekonomichnoji ghaluzi: teorija, metodyka, orghanizacija: monohrafija* [Professional training of future specialists in the economic field: theory, methods, organization: monograph]. Kyiv: DP "Informacijno-analitychne aghentstvo". (in Ukrainian)
9. Pushkar M.S., Semanjuk V.Z. (2017) Aktualnistj rozrobky suchasnoji paradyghmy obliku [The urgency of developing a modern accounting paradigm]. *Institut bukhghalterskogo obliku, kontrolj ta analiz v umovakh ghlobalizaciji* [Institute of Accounting, Control and Analysis in the context of globalization], no. 1–2, pp. 7–20.
10. Pankov D.A. (ed.) (2020) *Suchasni vyklyky ta tendenciji rozvytku obliku, opodatkuvannja, audytu i zvitnosti v Ukraini j sviti: kolekt. monohrafija* [Modern challenges and trends in the development of accounting, taxation, audit and reporting in Ukraine and the world: a collection of monographs]. Zhytomyr: Ruta. (in Ukrainian)
11. Pro zatverdzhennja Nacionaljnoji ekonomichnoji strateghiji na period do 2030 [On approval of the National Economic Strategy for the period up to 2030]: *Postanova Kabminu Ukrainy № 179 vid 03.03.2021* [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 179 of 03.03.2021]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (accessed 01 October 2021).
12. Metody i zasoby navchannja u vyshnij shkoli [Methods and means of teaching in high school]. Available at: https://studopedia.com.ua/1_53009_metodi-i-zasobi-navchannya-u-vishchij-shkoli.html (accessed 01 October 2021).
13. Petrovsjkyj S.S. (2011) Proektna dijalnistj v istoriji pedagogichnoji teoriji ta praktyky [Project activity in the history of pedagogical theory and practice]. *Pedagogichnyj dyskurs* [Pedagogical discourse], no. 9, pp. 268–272. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2011_9_64 (accessed 01 October 2021).